

gen vil rejselig over den Grundsten for et Folk, som ret vil ihusomme gamle Morten Luther og hans Værk, som særlig mindes paa denne Dag". Se, det har været mit Haab, at den Dag skulde komme. Nu synes den jo ogsaa at være nær. Hvis nu ikke denne Tanke havde ledet mig i min Betragtning af dette Forhold, vilde der dog have været en anden Tanke, som vilde have forhindret mig fra at gaa ind paa den Betragtning, at det hele burde skæpes, rases og gøres til alt Muligt, til! Svilketsomhelst, bare for at faae de fleste Penge ud af det, saaledes at man mulig kunde have oplevet at se paa denne Kirketomt, hvad man ser paa Nikolai Kirketomt, en Række Slagterboder. Jeg tvivler ingenlunde om, at det var ganske anderledes i Medfør af Tidens hele Tankegang, om man havde oplevet dette Syn, da dette selvsølgelig var Noget, som kunde siges at indbringe det rene Bøsen. (Berg: Maa jeg bede om Ordet.) Men selv om, som sagt, ikke den religiøse Grundtanke, som Grundtvig havde udtalt, havde faaet Indflydelse paa min Betragtning, vilde alene Bygningens kunstneriske Værd have hindret mig fra at gaa med til den Betragtning, at den skulde bortfælges uden videre, blot betragtes som en Pengefag. Men naar jeg har sagt dette, skal jeg tilføie, at man kunde endnu sige som saa: „Ja, saa maa Du jo være fuldstændig enig i at stemme mod Misbilligelsen.“ Saa siger jeg: Ja, men der er en anden Betragtning, som jeg ikke kan se helt bort fra, og det er den, at det forekommer mig — jeg har sat mig saa nøie ind i hele Forholdet som mulig, derfor er det en Selvsølg, at jeg kan tage fejl, derfor er der ikke det Mindste til Ginder, og jeg skal ogsaa gjerne erkjende det, naar jeg bliver overbevist derom — at det ikke godt kan negtes, at der er en hel Del i, hvad hele Statsrevisionen har været enig om at anføre om det mindre Rigtige i Fremgangsmaaden i Anledning af denne Afhændelse. Det staar navnlig for mig, som om det ikke kan negtes, at den Bemyndigelse, som forelaa for Ministeren til at sælge, ikke gaar videre end til at sælge den for, hvad der kunde faas, og ikke hjemler Ministeren Ret til at stille nogen Betingelse for Handelen. Derfor staar det for mig, som om det havde været det konstitutionelt Formerigtige, at Ministeren naar han havde faaet et saadant Tilbud som det, der her var kommet til ham, havde henvendt sig til Rigsdagen og sagt: Saadan og saadan er det, er det ikke det Hensigtsmæssige — Alt vel overveiet —, at man gaar ind paa det? Hvis Ministeren var kommen dermed paa den Maade, havde jeg været fuldstændig overbevist om ved mig selv, at jeg havde sagt Ja dertil strax, og jeg haaber, at Thinget i sin Helhed vilde have gjort det; men nu synes det mig ikke, at man kan stemme mod Indstillingen, fordi man derved maa laa fast, at man billigere den hele Maade, hvorpaa han har

handlet, at man billigere Ministerens Overseen af Bemyndigelsens Form og dermed af den konstitutionelle Form, som jeg tror, burde have været iagttaget. Om Kjøbesummen i og for sig er stor nok, skal ikke indlade mig paa, det staar for mig, at naar Staten er i Besiddelse af en saadan Bygning, en saadan Eiendom, maa det ikke paa nogen Maade være Hovedhensynet for Staten at se at vinde det mest Mulige ud deraf, men at tage mod et Tilbud, som gjør, at Statskassen ikke kan paaføres nogen Udgift med Hensyn til at fuldføre denne Bygning, som dog staar og venter paa sin Fuldførelse og derfor virkelig kan siges at lægge en Forpligtelse paa Staten til at fuldføre den. Jeg kan ikke gaa med Mindretallet, naar dette Medlem har sagt, at han ikke kan se den fjerneste Grund til at misbillige, hvad der er sket. Man kan anerkjende Realiteten og dog misbillige Formen. Det synes mig, at man gjerne kunde have undladt at omtale denne Mand's Motiver, som her er Kjøber; jeg har for mit Vedkommende ikke ringeste Tvivl om, at det har været gode Grunde, som have ledet ham til at gjøre dette Tilbud, som ganske vist vil kræve ikke smaa Offre fra hans Side. Naar Udvalgets Flertal har talt om den Udgift, som Statskassen ligefrem faar af 500,000 Kr., eller Mangel paa Indtægt — det er vel det Samme — saa vil jeg dertil sige, at jeg ikke kan se, at Udvalget har bevist, at man kunde paa nogen anden Maade have faaet dem; dersom dets Ord skulde have nogen Vægt, maatte det have paavist en Veje paa hvilken vi kunde have faaet de 500,000 Kr. Man maa dog stille noget Saadant i Udsigt, hvorom man kan sige, at det var muligt, ja, givet, at man kunde faae dem, førend man udtaler det saa bestemt. Vil man udtale Dommen saa absolut, maa man i en eller anden Henseende vise en Udvei, hvorved man kan være sikker paa at kunne faae disse Penge. Men jeg tror, at ligeoverfor det „antages“, som staar i Flertallets Betænkning, kan man med ligesaa god Grund sætte, det „antages“, at, hvis dette Tilbud dengang ikke var blevet antaget af Ministeren, og, hvis han havde spurgt Rigsdagen, da tillige af denne, at da den saakaldte Kun kunde endnu være bleven staaende i adskillige Menneskealdr, som den allerede har staaet i flere. Som sagt, jeg kan gaa med til at udtale en Misbilligelse af, at Ministeren ikke har henvendt sig til Rigsdagen for at faae den ny Bemyndigelse, som vistnok udrævedes, og som det er mit Haab, at han vilde have faaet her, saasnart han havde lagt det for paa rette Maade. Men videre kan og vil jeg ikke gaa i denne Sag.

Berg: Jeg bad om Ordet, da jeg havde hørt den første Halvdel af det ærede Medlems Foredrag, som talte sidst. Det forekom mig, at hans Præmisser gik i en noget anden Retning end hans Konklusion; jeg havde i alt Fald ikke ventet, at han vilde slutte med at sige, at han tiltraadte